
Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõte

VEEBRUAR

2024

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- **C-437/22**: Eesti Vabariik (PRIA) (eelotsus — toetuste tagasinõudmine juriidilise isiku esindajatelt)

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

- **C-216/22**: Bundesrepublik Deutschland (eelotsus — korduva varjupaigataotluse läbivaatamine, kui ilmneb „uus asjaolu või tõend“, nt Euroopa Kohtu otsus)
- **C-715/20**: X (eelotsus — tähtajalise töölepingu ülesütlemise põhjuste esitamine)
- **C-283/21**: Deutsche Rentenversicherung Bund (eelotsus — lapsekasvatuseperioodi arvessevõtmine pensioni arvutamisel)
- **C-81/23**: FCA Italy ja FPT Industrial (eelotsus — kahju avaldumise paik)
- **C-491/21**: Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date (eelotsus — isikutunnistuse väljaandmisest keeldumine)
- **C-299/22**: Tez Tour (eelotsus — reisija õigus lõpetada pakettreisileping lõpetamistasu maksmata)
- **C-606/21**: Doctipharma (eelotsus — ravimite müük veebis)
- **C-466/22**: V.B. Trade (eelotsus — mõiste „kvalifitseeritud e-allkiri“)
- **C-679/22**: komisjon vs. Iirimaa (liikmesriigi kohustuste rikkumine — direktiivi hilinenud ülevõtmine)
- **C-222/22**: Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (eelotsus — pagulasseisundi andmisest keeldumine)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-437/22: Eesti Vabariik (PRIA) (eelotsus – toetuste tagasinõudmine juriidilise isiku esindajatelt)

Euroopa Kohtu otsus, 29. veebruaril 2024

Äriühing sai valeandmeid esitades PRIA-lt Euroopa Liidu rahastatavaid põllumajandustoetusi. Nimetatud äriühing ühines teise äriühinguga, mistõttu esimene kustutati registrist. Samas polnud teisel äriühingul piisavalt vahendeid, et ta oleks saanud alusetult makstud toetused tagasi maksta. Seetõttu esitati toetuse tagasimaksmise nõue valeandmeid esitanud äriühingu esindajate vastu.

Riigikohus esitas eelotsusetaotluse, milles soovis teada, kas pettuse teel saadud põllumajandustoetuse tagasimaksmist võib nõuda juriidilisest isikust toetusesaaja esindajatelt. Samuti küsis Riigikohus, kas toetust saanud äriühingu esindajaid, kes panid pettuse toime ja kes ühtlasi olid toetuse väljapetmise ajal toetust saanud äriühingu tegelikud kasusaajad, võib sellisel juhul käsitada toetusesaajatena.

Euroopa Kohus leidis, et pettuse teel saadud toetuse tagasimaksmise kohustust tuleb tõlgendada kooskõlas määruse nr 2988/95 (Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta) üldeeskirjadega, mis näevad ette võimaluse nõuda toetus tagasi ka isikutelt, kes eiramises osalesid ja kes vastutavad eiramise eest või kes peavad tagama, et eiramisi ei toimuks. Euroopa Kohus selgitas, et selline tõlgendus on kooskõlas õiguskindluse põhimõttega ja põhjendatud eesmärgiga kaitsta liidu finantshuve. Seetõttu vastas Euroopa Kohus esimesele küsimusele, et **pettuse teel alusetult saadud põllumajandustoetuse tagasimaksmist võib nõuda ka isikutelt, keda ei saa küll pidada selle toetuse saajaks, aga kes esitasid toetuse saamiseks tahtlikult valeandmeid**. Euroopa Kohus lisas teisele küsimusele vastates, et juriidilise isiku esindajaid ei saa pidada toetusesaajaks isegi juhul, kui need esindajad on juriidilise isiku kasumi tegelikud kasusaajad.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

C-216/22: Bundesrepublik Deutschland (eelotsus – korduva varjupaigataotluse läbivaatamine, kui ilmneb „uus asjaolu või tõend“, nt Euroopa Kohtu otsus)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 8. veebruaril 2024

Süüria kodanik esitas 2017. aastal Saksamaal varjupaigataotluse, selgitades, et ta läbis Süürias aja-teenistuse ning lahkus sealt kartuse tõttu, et ta kutsutakse tagasi sõjaväeteenistusse või vahistatakse, kui ta teenistusse asumisest keeldub. Saksamaa pädev asutus andis talle täiendava kaitse, kuid mitte pagulasstaatust. 2021. aastal esitas ta uue varjupaigataotluse, viidates Euroopa Kohtu 2020. aasta otsusele kohtuasjas [C-238/19](#) (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (sõjaväeteenistus ja varjupaik)), mille kohaselt **on olemas „tugev eeldus“, et sõjaväeteenistusest keeldumine on seotud ühega tagakiusamise põhjustest**. Pädev asutus jättis uue taotluse läbi vaatamata, kuid Saksamaa halduskohus esitas eelotsusetaotluse, küsides, kas **Euroopa Kohtu otsus**, milles tõlgendatakse varasema taotluse kohta otsuse tegemise ajal kehtinud õigusnormi, võib olla „uus asjaolu või tõend“, nii et korduvat varjupaigataotlust ei saa jätta vastuvõetamatusse tõttu läbi vaatamata.

Euroopa Kohtu suurkoda tuletas meelde, et direktiivi 2013/32 (rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta) kohaselt on võimalus jätta rahvusvahelise kaitse taotlus vastuvõetamatusse tõttu läbi vaatamata vaid **erand** kohustusest see sisuliselt läbi vaadata. Olukordi, kus korduv taotlus tuleb lugeda vastuvõetavaks, tuleb tõlgendada laialt. Ka **uus õiguslik asjaolu, nt Euroopa Kohtu otsus, on „uus asjaolu või tõend“**, sõltumata sellest, kas kohtuotsus tehti enne või pärast varasema taotluse kohta otsuse tegemist või kas kohtuotsuses tuvastatakse otsuse aluseks olnud riigisisese õigusnormi vastuolu liidu õigusega või piirdatakse vaid liidu õiguse tõlgendamisega. Et taotlus oleks vastuvõetav, peab „uus asjaolu või tõend“ siiski **olulisel määral** suurendama tõenäosust, et taotlejat saab käsitada rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele vastava isikuna.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-715/20: X (eelotsus – tähtajalise töölepingu ülesütlemise põhjuste esitamine)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 20. veebruaril 2024

K. L. ja Poola äriühing X sõlmisid tähtajalise töölepingu osalise ajaga töötamiseks. X ütles selle ühekuulist etteteatamistähtaega järgides üles, põhjuseid märkimata. Poola õiguse kohaselt tuleb **põhju-**

sed esitada vaid tähtajatute töölepingute ülesütleamise korral. Poola konstitutsioonikohus on pidanud seda põhiseadusega kooskõlas olevaks, kuid Poola kõrgeim kohus on siiski kahelnud, kas see on kooskõlas ka EL õigusega. Poola kohus, kelle poole K. L. diskrimineerimiskeelu rikkumisest tuleneva kahju hüvitamise nõudega pöördus, esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse. Poola kohus tões, et ta ei saa tähtajalise töölepingu ülesütleamise põhjust analüüsida, nii et tähtajalise töölepinguga töötaja võib Poolas jääda ilma kaitsest, mis tuleneb harta artiklist 30, mille kohaselt on igal töötajal õigus kaitsele põhjendamatu vallandamise eest. Seetõttu küsis Poola kohus Euroopa Kohtult, kas Poola õigusnormid on vastuolus Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni, Euroopa Tööandjate Föderatsiooni ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse sõlmitud **raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta klausliga 4 (mitediskrimineerimise põhimõte)** ja EL põhiõiguste hartaga, ja kas sellele klauslile on võimalik tugineda eraõiguslike isikute vahelises kohtuvaidluses.

Euroopa Kohus selgitas, et liikmesriigi kohtul tuleb hinnata, kas tähtajalise ja tähtajatu töölepinguga töötajad teevad **sama või samalaadset tööd** raamkokkuleppe tähenduses, võttes arvesse näiteks töö laadi, koolitus- ja töötingimusi. Kui töö on sarnane, siis kujutab tähtajalise töölepingu ülesütleamise põhjustest teavitamata jätmine endast tähtajalise töölepinguga töötajate **ebasoodsamat kohtlemist**. Kui tööandjad oleksid kohustatud esitama nii tähtajatu kui ka tähtajalise töölepingu ennetähtaegse ülesütleamise põhjused, ei jääks nad seetõttu ilma tähtajalise töölepingu vormile omasest paindlikkusest, millega Poola valitsus selgitas põhjendamisnõude osas ette nähtud erinevust. Isegi kui ülesütleamise põhjuste põhjendatuse kohtulik kontroll oleks tagatud, ei oleks tähtajalise töölepinguga töötajal eelnevalt olemas teavet, mis võib olla aluseks kohtusse pöördumisel. Selline **erinev kohtlemine ei vasta tegelikule vajadusele ja rikub harta artiklis 47 tagatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile**, mis peab olema isikutele liidu õiguse kohaldamise korral tagatud.

Euroopa Kohus jõudis järeldusele, et **raamlepingu klausliga 4 on vastuolus riigisisese õigusnormid, mille kohaselt ei ole tööandja kohustatud tähtajalise töölepingu etteteatamisega ülesütlemist kirjalikult põhjendada, samas kui tal on selline kohustus tähtajatu töölepingu ülesütleamise korral.** Seetõttu on eraõiguslike isikute vahelist vaidlust lahendav liikmesriigi kohus juhul, kui tal ei ole võimalik tõlgendada riigisisest õigust selle klausliga kooskõlas, **kohustatud tagama õigussubjektidele harta artiklist 47 tuleneva kohtuliku kaitse, jättes kohaldamata sellega vastuolus oleva mis tahes riigisisese õigusnormi.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-283/21: Deutsche Rentenversicherung Bund (eelotsus – lapsekasvatuseperioodi arvessevõtmine pensioni arvutamisel)

Euroopa Kohtu otsus, 22. veebruaril 2024

Põhikohtuasja kaebaja on sündinud Saksamaal, kuid suure osa oma elust elanud Madalmaades Saksamaa piiri ääres. Ta käis koolis üksnes Saksamaal, läbis Saksamaal kutseõppeperioodid, mille eest ei ole küll tasutud kindlustusmaksid, kuid mis on Saksa õiguse kohaselt samastatud

kindlustusperioodidega. Samuti on ta osaliselt töötanud Saksamaal, kuigi välja arvatud vahetult enne ja pärast aega, mil ta sai lapsed ja kasvatas neid. Alates 2018, kui ta töötas Saksamaal, määrati talle täielik töövõimetuse pension, kuid selle arvutamisel ei võetud arvesse lapsekasvatuseperioode, mis olid tal täitunud Madalmaades. Seetõttu Saksamaa kohus küsib, kas see, et lapsekasvatuseperioode Madalmaades ei võeta Saksa õiguse alusel arvesse, on kooskõlas EL õigusega.

Kõigepealt märkis Euroopa Kohus, et käesolev olukord ei vasta määruse nr 987/2009 (milles sätestatakse sotsiaalkindlustussüsteeme koordineeriva määruse nr 883/2004 rakendamise kord) kohaldamise tingimustele, mistõttu on eelotsuseküsimus selle direktiivi kohta vastuvõetamatu. Siiski saab seda olukorda hinnata ELTLi artikli 21 (liikumisvabadus) kohaselt. Olemasolevast kohtupraktikast tuleneb, **et ELTL artikkel 21 paneb pensioni maksmata kohustatud liikmesriigile kohustuse võtta pensioni määramisel arvesse asjaomasel isikul teises liikmesriigis täitunud lapsekasvatuseperioode, kui on tuvastatud, et nende lapsekasvatuseperioodide ja sellel isikul esimeses liikmesriigis kutsealase tegevuse tõttu täitunud kindlustusperioodide vahel on piisav seos.** Sellise „piisava seose“ olemasolu tuleb lugeda tõendatuks ka siis, kui asjaomasel isikul on koolitus- või töötamisperioodide alusel täitunud kindlustusperioodid üksnes pensioni maksmata kohustatud liikmesriigis nii enne kui ka pärast laste kasvatamise perioodide täitumist teises liikmesriigis.

Kohus leidis, et käesoleval juhul ilmneb, et selline piisav seos on hageja poolt põhikohtuasjas Madalmaades täitunud lapsekasvatuseperioodide ja kindlustusperioodide vahel, mis tal on täitunud üksnes Saksamaal nii enne kui ka pärast neid lapsekasvatuseperioode, vaatamata sellele, et ta ei tasunud viimati nimetatud liikmesriigis sissemaksid enne ega vahetult pärast neid lapsekasvatuseperioode. Sellises olukorras nagu põhikohtuasjas ei ole oluline, kui kaua on asjaomane isik elanud liikmesriigis, kus ta on pühendunud oma laste kasvatamisele. Järelikult **ei saa pensioni maksmata kohustatud liikmesriik sellises olukorras välistada lapsekasvatuseperioodide arvessevõtmist üksnes seetõttu, et need on täitunud mõnes teises liikmesriigis, ilma et ta paneks oma kodanikke, kes on kasutanud liikumisvabadust, ebasoodsasse olukorda ja rikuks seega ELTL artiklit 21.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-81/23: FCA Italy ja FPT Industrial (eelotsus – kahju avaldumise paik)

Euroopa Kohtu otsus, 22. veebruaril 2024

MA, kes elab Austrias, ostis Saksamaalt autoelamu. Sõiduk anti MA-le üle Austrias. Kuna MA leidis, et sõiduki mootor on ebaseaduslikult varustatud katkestusseadmega, mis vähendab saastekontrollisüsteemide tõhusust, esitas ta Austria kohtusse hagi sõiduki tootjate vastu. MA sõnul allub hagi lahendamine Austria kohtule, sest kahju tekitanud juhtum toimus Austrias ehk kohas, kus müük asja üleandmisega lõpule viidi. Seevastu sõiduki tootjad väidavad, et kohtuasja lahendamine on Saksamaa kohtute alluvuses, sest müügileping sõlmiti Saksamaal. Austria kohus küsis Euroopa Kohtult, kas põhikohtuasja asjaoludel on kahju avaldumise paik määruse nr 1215/2012 (kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) tähenduses paik, kus leping sõlmiti, sõiduk üle anti või seda sõidukit kasutatakse.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et määruses nr 1215/2012 ette nähtud valikulise kohtualluvuse norm võimaldab hagejal erandina kostja alalise elukoha üldisest kohtualluvusest esitada lepinguvälise kahju puhul hagi selle paiga kohtusse, kus kahju tekitanud juhtum on toimunud. Seejärel selgitas kohus, et põhikohtuasjas ei ole etteheidetava käitumise ja nõutud kahju ulatuse analüüsimiseks tingimata vaja hinnata selle müügilepingu sisu, mille alusel kannatanu oli sõiduki omandanud. Seetõttu ei tulene nõuetekohase õigusemõistmise ja menetluse otstarbeka korraldamise nõudest, et sellise hagi lahendamine peaks alluma müügilepingu sõlmimise paiga kohtule. Kooskõlas Euroopa Kohtu varasema praktikaga on kahju avaldumise paik see, kus puudusega toote tekitatud kahju konkreetselt avaldub. Seega jõudis kohus järeldusele, et **põhikohtuasja asjaoludel on sõiduki omandamise ja kahju avaldumise koht see paik, kus sõiduk ostjale üle anti.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-491/21: Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date (eelotsus – isikutunnistuse väljaandmisest keeldumine)

Euroopa Kohtu otsus, 22. veebruaril 2024

Rumeenia kodanik WA, kes tegutses advokaadi kutsealal nii Rumeenias kui ka Prantsusmaal, pöördus riigi registralituse poole isikutunnistuse väljastamise sooviga. Registralitus keeldus isikutunnistuse väljastamisest, kuna vastavalt Rumeenia seadustele peab isikutunnistuse väljastamiseks olema isiku püsiv elukoht Rumeenias. Eelotsusetaotlusega sooviti teada, kas liidu õigusega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm, mis ei võimalda liikmesriigil anda oma kodanikule välja isikutunnistust, kuna kodaniku elukoht on teises liikmesriigis.

Euroopa Kohus märkis, et lähtuvalt Rumeenia seadustest koheldakse reisidokumentide väljastamisel erinevalt neid Rumeenia kodanikke, kes elavad Rumeenias ja neid, kes elavad mõnes teises liikmesriigis. Nimelt neile, kelle elukoht on Rumeenias, võib välja anda ühe või kaks reisidokumenti, mis võimaldavad neil liidus reisida – isikutunnistuse ja passi –, samas kui mujal elavatele kodanikele võib reisidokumendina väljastada ainult passi.

Kohus märkis, et direktiiv 2004/38 (mis käsitleb EL kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil) ei pane liikmesriikidele kohustust anda oma kodanikele välja kahte isikut tõendavat dokumenti, mis kehtivad reisidokumendina, vaid lubab liikmesriikidel valida, kas anda neile välja isikutunnistus või pass. Siiski ei saa direktiivi säte koostoimes ELTL artikliga 21 (liikumisvabadus) anda liikmesriikidele võimalust teha valikut nii, et seeläbi koheldakse ebasoodsamalt neid oma riigi kodanikke, kes on kasutanud oma õigust liidus vabalt liikuda ja elada, ilma et see piirang põhineks üldise huviga seotud objektiivsetel kaalutlustel. Kohus tuvastas, et **praegusel juhul koheldakse vaba liikumise õigust kasutanud isikuid ebasoodsamalt ning kõnealused normid takistavad vaba liikumise õiguse kasutamist, mis on ette nähtud ELTL artikli 21 lõikes 1.**

Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et liikmesriigi meede, mis takistab isikute vaba liikumist, saab olla põhjendatud ainult juhul, kui see meede on kooskõlas EL põhiõiguste hartas tunnustatud põhiõigustega. EL põhiõiguste harta artikli 45 lõikest 1 tuleneb samuti kõikide liidu kodanike õigus vabalt liikuda. Liidu kodanike vaba liikumist saab piirata üldise avaliku huviga seotud ja kodakondsusest sõltumatutel objektiivsetel kaalutlustel ning piirang peab olema proportsionaalne. Üldise huviga seotud objektiivsed kaalutlused antud kohtuasjas tõendamist ei leidnud. **Järelikult on liidu õigusega vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mis ei võimalda liikmesriigil anda oma kodanikule välja isikutunnistust üksnes seetõttu, et tema elukoht on teises liikmesriigis.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-299/22: Tez Tour (eelotsus – reisija õigus lõpetada pakettreisileping lõpetamistasu maksmata)

Euroopa Kohtu otsus, 29. veebruaril 2024

M.D. sõlmis veebruaris 2020 Tez Touriga pakettreisilepingu puhkusereisiks Araabia Ühendemiraatidesse märtsis 2020. Vahetult enne reisi toimumist soovis M.D. pakettreisilepingu lõpetada ilma lõpetamistasu maksmata, sest reisi sihtkohas või selle vahetus läheduses esinesid vältimatud ja erakorralised asjaolud, mis võisid muuta võimatuks selle reisi teenuse turvaliselt osutamise või reisijate veo sihtkohta, eelkõige ilma, et neile põhjustataks ebamugavusi või neid ohustaksid terviseriskid (COVID-19). Tez Tour vaidles vastu, leides, et COVID-19 levikut ei saanud lepingu lõpetamise kuupäeval pidada asjaoluks, mis muudab selle teenuse osutamise võimatuks. Samuti teadis M.D. juba lepingu sõlmimise ajal, et ohutusmeetmeid võetakse viiruse leviku tõkestamiseks. Seetõttu soovis Leedu kõrgeim kohus teada, millistel tingimustel võib reisija tugineda direktiivi 2015/2302 (mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid) tähenduses „vältimatute ja erakorraliste asjaolude“ esinemisele COVID-19 pandeemia kontekstis.

Kõigepealt vastas Euroopa Kohus küsimusele, kas selle tuvastamine, et reisisihtkohas või selle vahetus läheduses esinevad „erakorralised ja vältimatud asjaolud“, sõltub tingimusest, et pädevad asutused on avaldanud ametliku soovitusel reisijatel sellesse piirkonda mitte reisida. Kohus leidis, et see, kui reisija kasutab oma õigust lõpetada pakettreisileping lõpetamistasu maksmata, **sõltub üksnes sellest, kas sihtkohas või selle vahetus läheduses esinevad objektiivsed asjaolud, mis mõjutavad olulisel määral reisiteenuse osutamist. Sellised asjaolud võivad esineda sõltumata mis tahes ametliku soovitusel või otsuse vastuvõtmisest.** Kuna selliste ametlike soovitusel ja otsuste vastuvõtmise tingimused ei ole liikmesriikides ühetaolised, siis võib nende vastuvõtmine liikmesriigiti erineda, mis omakorda võib kahjustada direktiiviga taotletud ühtlustamise eesmärki ja seetõttu ei saa selliste soovitusel või otsuste olemasolu kujutada endast eeldust selleks, et „vältimatute ja erakorraliste asjaolude“ tingimus on täidetud.

Seejärel vastates teisele küsimusele, märkis kohus, et kuigi mis tahes mittevastavus, mis mõjutab kehtiva pakettreise teenuste osutamist, ei saa õigustada vastava reisilepingu lõpetamistasu lõpetamist, võib mittevastavus, mis toob kaasa selle pakettreise teenuste mittenõuetekohase osutamise, olla siiski piisav, et see leping lõpetada, kui see mittevastavus „mõjutab oluliselt“

pakettreisi teenuste osutamist. **Samamoodi võivad vältimatud ja erakorralised asjaolud, mis ei muuda pakettreisi teenuste osutamist objektiivselt võimatuks, lõpetada pakettreisilepingu.** Järelikult võib sellist tervisekriisi nagu COVID-19, arvestades tõsist ohtu, mida see kujutab inimeste tervisele, pidada selliseks, mis mõjutab olulisel määral pakettreisi teenuste osutamist või reisijate vedu sihtkohta, sõltumata asjaolust, et see ei pruugi muuta seda teenuste osutamist objektiivselt võimatuks.

Samuti võivad **isiku olukorraga seotud individuaalsed tegurid** mõjutada selle mõju tõsidust, mille on põhjustanud reisija poolt esile toodud vältimatud ja erakorralised asjaolud, ning seeläbi võimalust osutada teenuseid nõuetekohaselt. Sellega seoses võib eriti taolise tervisekriisi puhul nagu COVID-19 levik selle kriisi võimalik mõju pakettreisi teenuste osutamisele olla erinev sõltuvalt näiteks asjaomaste reisijate tervislikust seisundist. Mõju tõenäosuse ja olulisuse hindamisel tuleb lähtuda sellise keskmise reisija vaatepunktist, kes on piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelik ja arukas, järgides kriteeriumi, mida kasutatakse tarbijakaitset käsitlevates teistes liidu õiguse valdkondades.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-606/21: Doctipharma (eelotsus – ravimite müük veebis)

Euroopa Kohtu otsus, 29. veebruaril 2024

Doctipharma veebisaidi vahendusel said kasutajad tegevusloaga apteekide veebilehtedelt osta käsimüügiravimeid. Prantsusmaa õiguse järgi tohivad ravimite elektrooniline kaubandusega tegeleva veebisaidi asutada ainult proviisorid. Pariisi apellatsioonikohus soovis Euroopa Kohtult sisuliselt teada, kas Doctipharma tegevust tuleb pidada infoühiskonna teenuseks direktiivi 2015/1535 (tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord) tähenduses. Samuti soovis eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas Doctipharma tegevuse võib direktiivi 2001/83 (inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta) artikli 85c alusel keelata.

Euroopa Kohus leidis, et kuna Doctipharma elektrooniliselt osutatud teenusega viiakse klient ja apteeker vahemaa tagant kokku veebisaidi vahendusel, **siis on tegemist infoühiskonna teenusega direktiivi 2015/1535 tähenduses.** Seejärel tuletas Euroopa Kohus meelde, et liikmesriigi õigusnormidega võib keelata ainult retseptiravimite kaugmüügi üldsusele. Liikmesriigid peavad lubama käsimüügiravimite kaugmüüki üldsusele infoühiskonna teenuste vahendusel. Siiski on liikmesriigid pädevad määrama kindlaks need füüsilised või juriidilised isikud, kes on volitatud pakkuma üldsusele ravimeid kaugmüügis või kellel on selleks luba.

Eelnevast tulenevalt selgitas Euroopa Kohus, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab analüüsima, **kas Doctipharma osutab ise müügiteenust või mitte.** Kui Doctipharma on müügiteenuse osutaja, siis liikmesriik võib keelata sellise teenuse osutamise kooskõlas direktiivi 2001/83 artikliga 85c, sest

Doctipharma osales ravimite elektroonilises kaubanduses ilma proviisori kvalifikatsioonita. Seevastu juhul, kui Doctipharma pakub üksnes müüjate ja klientide kokkuviiamise teenust, ei saa seda teenust direktiivi 2001/83 artikli 85c alusel keelata.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-466/22: V.B. Trade (eelotsus – mõiste „kvalifitseeritud e-allkiri“)

Euroopa Kohtu otsus, 29. veebruaril 2024

Põhikohtuasja kaebaja suhtes tehti maksuotsus tulumaksu ümberarvutamiseks ligikadu 349 000 euro ulatuses, millele lisandub viivis. Kõik maksukontrolli käigus maksuhalduri väljastatud dokumendid olid elektroonilised dokumendid, mis olid allkirjastatud kvalifitseeritud e-allkirjaga. Kaebaja vaidlustas e-dokumentide kehtivuse, väites, et need ei ole nõuetekohaselt allkirjastatud ning palus kohtul määrata eksperdi allkirja kehtivuse kindlakstegemiseks. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on vaja selgitada, kas määrusest 910/2014 (mis käsitleb e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalikke usaldusteenuseid siseturul) tuleneb e-allkirja vaidlustamise keeld ning kuidas on võimalik riigisisese õigusega reguleerida sellise allkirja tõendusjõudu.

Euroopa Kohus märkis, et määruses 910/2014 on sätestatud kolm kumulatiivset nõuet, millele peab kvalifitseeritud e-allkiri vastama. Esiteks peab allkiri olema täiustatud allkiri; teiseks peab allkiri olema antud kvalifitseeritud e-allkirja andmise vahendi abil ja kolmandaks peab e-allkiri põhinema kvalifitseeritud sertifikaadil, mis on väljastatud kvalifitseeritud usaldusteenuse osutaja poolt. Kohus märkis, et määrus ei keela liikmesriikide kohtutel tunnistada e-allkirja kehtetuks, vaid selles on sätestatud üldpõhimõte, mis ei luba kohtutel keelduda e-allkirja õigusliku toime ja tõendusjõu tunnistamisest üksnes põhjusel, et allkiri on elektrooniline. Lisaks tuleneb määrusest ning Euroopa Kohtu praktikast, et e-allkiri „samastatakse“ omakäelise allkirjaga.

Määrusest ei tule siiski nõuet, et e-allkirja tuleb käsitleda soodsamalt kui omakäelist allkirja. Järelikult kui riigisisene õigus näeb ette võimaluse seada kahtluse alla omakäelise allkirja tõendusjõu, peab selline võimalus olema ette nähtud ka kvalifitseeritud e-allkirja puhul. **Seega isegi kui määruses kehtestatud tingimused e-allkirjale on täidetud, võib kohus keelduda tunnustamast e-allkirja tõendusjõudu, kui samasugune keeldumise alus on ette nähtud omakäelisele allkirjale.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-679/22: komisjon vs. Iirimaa (liikmesriigi kohustuste rikkumine – direktiivi hilinenud ülevõtmine)

Euroopa Kohtu otsus, 29. veebruaril 2024

Euroopa Komisjon esitas novembris 2022 Euroopa Kohtule liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, sest Iirimaa ei olnud tähtaegselt üle võtnud direktiivi 2018/1808, millega muudetakse audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi 2010/13/EL. Märtsis 2023 teavitas Iirimaa komisjoni, et on direktiivi 2018/1808 osaliselt üle võtnud. Seda arvesse võttes palus komisjon Euroopa Kohtul kohustada Iirimaad kuni märtsini 2023 kestnud rikkumise eest maksma põhisumma 4 983 000 eurot ja alates märtsist 2023 kuni kohtuotsuseni põhisumma 4 400 eurot päevas. Lisaks palus komisjon Euroopa Kohtul määrata Iirimaale karistusmaksu 26 400 eurot päevas alates kohtuotsuse kuulutamise päevast kuni rikkumismenetluse lõpetamiseni.

Euroopa Kohus nentis, et kuigi Iirimaa tegi komisjoniga kohtueelses menetluses koostööd, ei olnud Iirimaa põhjendatud arvamuses kindlaks määratud tähtaja lõpuks direktiivi üle võtnud. Kohtu hinnangul on tegemist **raske rikkumisega**, sest Iirimaa ei ole võtnud meetmeid, et kaitsta kodanikke, sh alaealisi, vihkamisele, vägivallale või terrorismile õhutava sisu eest audiovisuaalmeedias. Samuti on tegemist rikkumisega, mis kestab juba üle 2 aasta ja 7 kuu. **Euroopa Kohus mõistis Iirimaalt välja põhisumma 2 500 000 eurot.** Karistusmaksu määramisel selgitas Euroopa Kohus, et arvesse tuleb võtta ka asjaolu, et märtsis 2023 teatas Iirimaa direktiivi osalisest ülevõtmisest. **Seetõttu määras kohus Iirimaale alates kohtuotsuse kuulutamise päevast kuni rikkumise lõpetamiseni karistusmaksu 10 000 eurot päevas.**

Kohtuotsus (ingl k) on kättesaadav [siit](#).

C-222/22: Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (eelotsus – pagulasseisundi andmisest keeldumine)

Euroopa Kohtu otsus, 29. veebruaril 2024

Iraani kodanik JF esitas Austrias rahvusvahelise kaitse taotluse, väites, et Iraani eriteenistused olid ta üle kuulanud ja talle oli esitatud süüdistus seoses ühe islamiusu jutlustaja suhtes avaldatud kriitikaga. Austria varjupaigaamet jättis taotluse rahuldamata, sest leidis, et need väited ei ole usaldusväärsed. Mõne aasta pärast esitas JF korduva taotluse ja väitis, et ta pöördus vahepeal ristiisku ja kardab seetõttu oma päritoluriigis tagakiusamist.

Direktiivi 2011/95/EL (nõuded rahvusvahelise kaitse ning pagulasseisundi või täiendava kaitse saamiseks) artikli 5 lõike 3 järgi võivad liikmesriigid otsustada, et taotlejale, kes esitab korduva taotluse, ei anta üldjuhul pagulasseisundit, kui tagakiusamise oht põhineb asjaoludel, mille taotleja

on tekitanud oma otsusega pärast päritoluriigist lahkumist. Seejuures ei tohi liikmesriigid siiski piirata Genfi konventsiooni kohaldamist. Sellest tulenevalt küsis Austria kohus Euroopa Kohtult, kas direktiiviga 2011/95 on vastuolus riigisisese õigusnormid, mille kohaselt pagulasseisundi andmine korduva taotluse alusel, mis põhineb tagakiusamise ohul, mille taotleja on tekitanud oma otsusega pärast päritoluriigist lahkumist, sõltub tingimusest, et need asjaolud kujutavad endast päritoluriigis omaste veendumuste või kalduvuste väljendust ja edasikestmist.

Euroopa Kohus selgitas, et direktiivi 2011/95 artikli 5 lõike 3 eesmärk on jätta korduva rahvusvahelise kaitse taotluse alusel pagulasseisund andmata, kui taotleja püüab tahtlikult asjaolusid fabritseerides rahvusvahelise kaitse andmise menetlust kuritarvitada ja ära kasutada. Liikmesriik peab hindama kõiki rahvusvahelise kaitse taotlusi individuaalselt ega tohi kuritarvituse tahtlust eeldada. **Kui liikmesriik tuvastab, et taotleja püüab menetlust kuritarvitada ja ära kasutada, siis võib liikmesriik keelduda pagulasseisundi andmisest.** Euroopa Kohus rõhutas, et kui seejuures on siiski tuvastatud, et taotleja tagasipöördumisel päritoluriiki eksisteerib tõenäoline tagakiusamise oht, tuleb taotlejale tagada Genfi konventsiooniga tagatud õigused. Nende õiguste hulka kuulub õigus, mille kohaselt pagulast ei saadeta riigist välja ega tagasi selle territooriumi piiridele, kus tema elu või vabadus on eelkõige tema usu tõttu ohus.

Kui liikmesriik seevastu tuvastab, et taotleja ei püüa oma otsusega rahvusvahelise kaitse andmise menetlust kuritarvitada või ära kasutada, siis tuleb taotlejale anda pagulasseisund, sõltumata sellest, kas see otsus kujutas endast taotlejale päritoluriigis omaste veendumuste väljendust ja edasikestmist. Põhikohtuasjas tuvastas Austria pädev asutus, et JF on pöördunud ristiisku siseveendumuse põhjal. Kui selline järeldus on õige, siis välistab see Euroopa Kohtu hinnangul selle, et taotlejal on kavatsus kohaldatavat menetlust kuritarvitada ja ära kasutada. Euroopa Kohus jõudis seega järeldusele, et **direktiiviga 2011/95 on vastuolus riigisisese õigusnormid, mille kohaselt pagulasseisundi andmine korduva taotluse alusel, mis põhineb tagakiusamise ohul, mille taotleja on tekitanud oma otsusega pärast päritoluriigist lahkumist, sõltub tingimusest, et need asjaolud kujutavad endast päritoluriigis omaste veendumuste või kalduvuste väljendust ja edasikestmist.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).